

Demens – hva bør du vite?

Hva bør en farmasøyt kjenne til – og hva kan du gjøre?

FAKTA OM DEMENS

I dag har over 77 000 mennesker i Norge demens, og trolig vil antallet fordobles frem mot 2040.

Av alle som lever med demens i dag, antar vi at rundt 4 000 er under 65 år. Over 350 000 er nær pårørende til en med demenssykdom.

Ulike typer demens

Det er flere ulike sykdommer og skader i hjernen som kan føre til demens. Alzheimers sykdom er den vanligste typen.

Hjelpetelefon

Demenslinjen har spesialsykepleiere som kan gi råd og veiledning om demens.

Tlf.: 23 12 00 40

E-post: demenslinjen@nasjonalforeningen.no

Vil du vite mer?

Retningslinjer

Nasjonal faglig retningslinje om demens

www.helsedirektoratet.no/demens

Pasientorganisasjoner

Nasjonalforeningen for folkehelsen
www.nasjonalforeningen.no/demens

TEKST: Liv Anita Brække, spesialsykepleier, Nasjonalforeningen for folkehelsen, Oslo

Demens er en fellesbetegnelse på sykdom i hjernen. Det finnes mange ulike demenssykdommer og de er kroniske, forverres over tid og er dødelige. Demens svekker kognitive funksjoner som hukommelse, tenkeevne, orienteringsevne, tallforståelse, språk, dømmekraft og en rekke andre. Mange opplever at det tar lang tid å få en demensdiagnose. Hvis du som farmasøyt mistenker at du har en pasient med demens, er det lov å sende en bekymringsmelding til fastlegen. Nylig har det kommet nasjonale retningslinjer for utredning, behandling og oppfølging av personer med demens.

Tidlige tegn på demens

- Hukommelsessvikt som påvirker arbeidsevnen
- Problemer med å utføre vanlige, dagligdagse oppgaver
- Språkproblemer, særlig med å huske navn på ting eller personer
- Oppmerksomhets- og konsentrasjonsproblemer
- Problemer med å huske tid og sted
- Svekket dømmekraft, for eksempel problemer med økonomi
- Problemer med abstrakt tenkning
- Feilplassering av gjenstander
- Forandringer i humør
- Atferdsendringer
- Tap av initiativ, motivasjon og engasjement

Behandling av demens

Det finnes ennå ingen kur mot demens. Medisinene som brukes i dag virker «bremsende» på symptomene for noen. Dette er medisiner som påvirker signaloverføringene mellom celler i hjernen. Både kolinesterasehemmere (donepezil, rivastigmin og galantamin) og memantin står som sterkt anbefalt i de nye nasjonale retningslinjene. Fordi det er ulike demenssykdommer, er det også ulike anbefalinger for medisinbruk og det kan derfor være lurt å gjøre seg kjent med de nye retningslinjene.

En hjerne som er rammet av demenssykdom er mer ømfintlig for sentralt stimulerende medisiner enn en frisk hjerne. Derfor vil en person med demens kunne reagere annerledes enn forventet på noen medisiner, særlig psykofarmaka. Fordi sykdommen i hjernen forverres over tid, vil reaksjoner på medisiner også kunne forandre seg over tid. Dette er særlig viktig å være klar over når pasienten bruker multidose.

Hvordan kan farmasøyter bidra?

- Snakk tydelig og rolig, og la pasienten få tid til å forstå informasjonen du gir. Bruk enkle og korte setninger.
- Demenssyke kan lettere bli forvirret og kan derfor si og gjøre ting som man ikke forventer. Forsøk å ikke gjøre pasienten flau ved å påpeke feil.
- Om det er mulig, flytt samtalen til et rolig sted i apoteket. Mye lyder og mennesker kan virke forstyrrende.